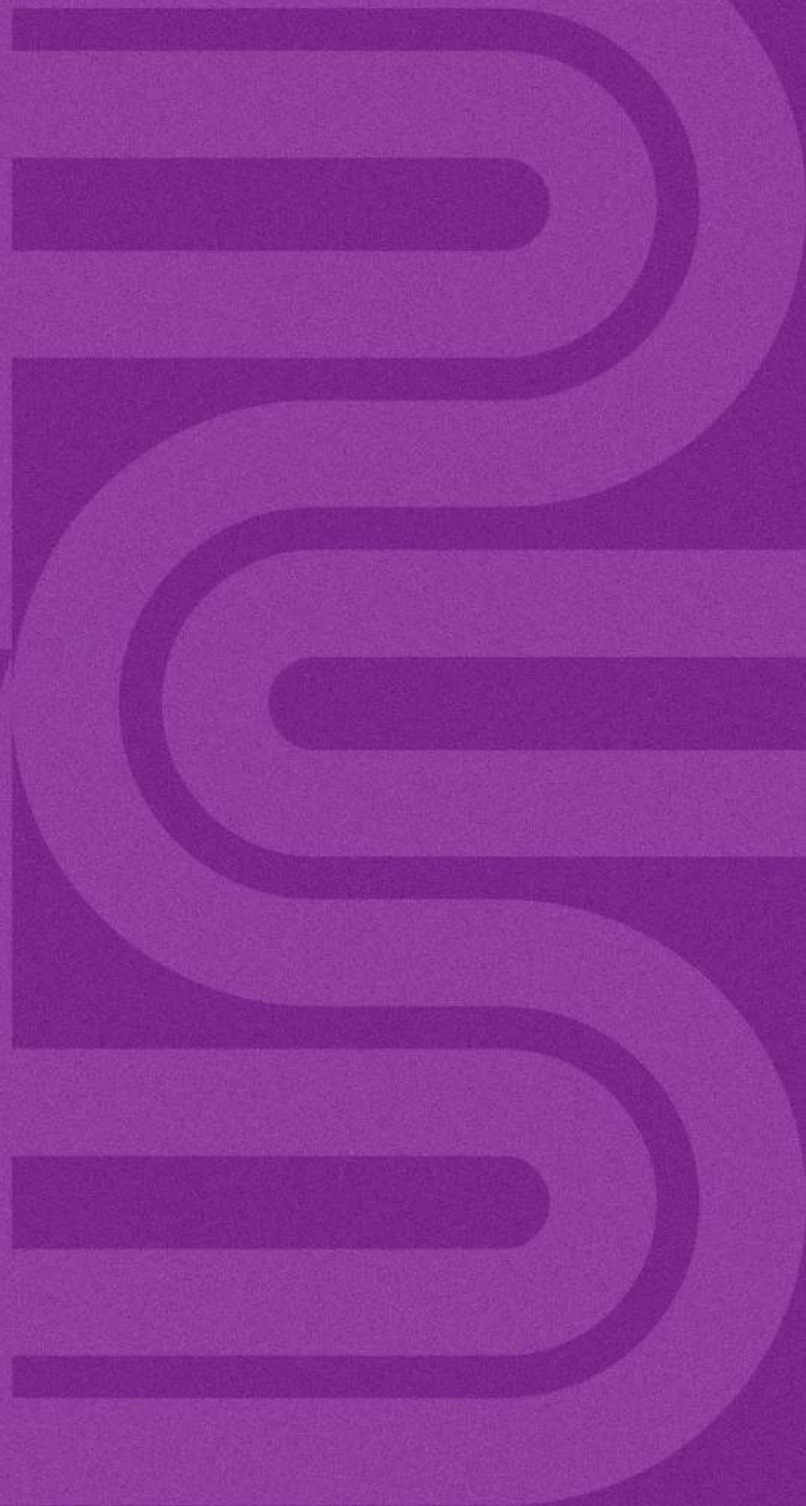
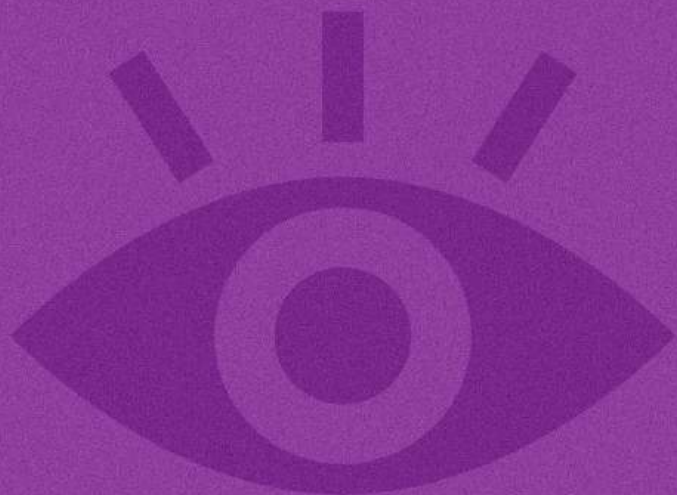


افغانستان

شاخص
جنسیت ۲۰۲۴



مقدمه

شاخص جنسیت در افغانستان، وضعیت کنونی توانمندسازی زنان و برابری جنسیتی در کشور را در عرصه هشت شاخص مربوط به اهداف توسعه پایدار، ارزیابی می‌کند. این شاخص با دو شاخص دیگر - «شاخص توانمندسازی زنان» (WEI) و «شاخص برابری جنسیتی جهانی» (GGPI) که توسط بخش زنان سازمان ملل (UN Women) و برنامه انکشافی سازمان ملل (UNDP) مشترکاً طراحی گردیده، با شرایط افغانستان مرتبط ساخته شده است. نابرابری سیستماتیک و نهادینه شده جنسیتی در افغانستان نشان می‌دهد که انجام ارزیابی‌های پیوسته و وسیع در مورد پیشرفت (و یا عقب‌گرد) در عرصه برابری جنسیتی نیاز اساسی است. با توجه به این‌که تنها پنج سال تا رسیدن به اجندای توسعه پایدار ۲۰۳۰ و مجموعه اهداف توسعه پایدار باقی مانده، افغانستان در معرض خطر فاجعه بار عقب‌ماندن از تلاش‌های جهانی برای رسیدن به برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان قرار دارد.

زنان جوانی که شامل تعلیم، کار یا آموزش نیستند، میزان اشتراک در نیروی کار، مالکیت حساب در نهادهای بانکی و یا عرضه‌کننده خدمات «موبایل منی»، سهم در کرسی‌های پارلمان؛ و سهم در کرسی‌های ادارات محلی. به همین ترتیب، به علت محدودیت‌ها در جمع‌آوری اطلاعات از نزد دختران زیر ۱۸ سال و موجودیت نگرانی‌های امنیتی و مصونیتی ناشی از وضعیت کنونی، گروه‌های سنی ذکر شده در بعضی شاخص‌ها با شاخص‌های جهانی یکسان نمی‌باشد.

به همین ترتیب، پنج شاخص دیگر بنابر ناممکن بودن جمع‌آوری اطلاعات به‌روز نگردید. این شاخص‌ها عبارتند از: امید به زندگی سالم، رفع تقاضای تنظیم خانواده از طریق شیوه‌های مدرن تنظیم بارداری، میزان تولدات میان نوجوانان، سهم زنان در سمت‌های مدیریتی و زنان که با خشونت فیزیکی/یا جنسی همسرشان مواجه اند. جمع‌آوری اطلاعات برای ارزیابی این پنج شاخص غیرمصور و یا ناممکن بود. در عوض، از اطلاعات و یافته‌های ثانوی مربوط به پنج شاخص ذکر شده، استفاده گردیده است. در گُل، هر یک از یازده شاخص شامل درین گزارش، با تحلیل تفصیلی بر مبنای داده‌های اولیه گردآوری شده توسط تکمیل شده است، تا میزان موارد پیشرفت و عقب‌گرد را روشن ساخته، موانع و فرصت‌های موجود را بطور تفصیلی ارزیابی می‌نماید.

اطلاعات از طریق اجرای نظرسنجی با ۲۱۵۵ تن (۱۰۶۶ زن و ۱۰۸۹ مرد) در هشت ولایت کشور که نمایندگی از هشت حوزه کشور را می‌کنند، جمع‌آوری گردید. این اطلاعات بین ۲۵ فبروری الی ۱۸ مارچ ۲۰۲۴ جمع‌آوری گردیده طوریکه در هر ولایت، چهار ولسوالی - که یکی آن شهری و سه ولسوالی دیگر آن دورافتاده (روستایی)، و در هر ولسوالی دو قریه و در هر قریه هشت خانوار با استفاده از «قاعده دست راست» انتخاب گردیدند. اطلاعات با استفاده از وسیله سیار جمع‌آوری اطلاعات «Open Data Kit» رجستر گردیده است.

شاخص جنسیت افغانستان ابعاد مربوط به برابری جنسیتی ذیل را ارزیابی می‌کند: (۱) زندگی و صحت، (۲) تعلیم، ارتقای مهارت و دانش، (۳) کار و سهم مالی، (۴) مشارکت در تصمیم‌گیری و (۵) آزادی از خشونت. ابعاد مذکور دارای یازده شاخص بوده، و هشت شاخص آن به اهداف توسعه پایدار ارتباط می‌گیرد؛ و مسایل مربوط به برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان را ارزیابی، توانمندی و آزادی زنان در انتخاب و استفاده از فرصت‌ها را مورد سنجش قرار داده و تحلیل همه‌جانبه از وضعیت در افغانستان را ارائه می‌کند.

اداره دیفاکتوی افغانستان با اعمال فرامین پی‌درپی و به‌هم‌تنیده، ساختارهای حمایتی از حقوق زنان را از هم‌پاشیده و آزادی‌های اساسی زنان و دختران را مورد هدف قرار داده‌اند. برخی از فرمان‌های تازه وضع شده مانند قانون امریالمعروف و نهی عن المنکر (منتشر شده در ماه اگست ۲۰۲۴) و فرمان منع شمولیت زنان در مؤسسات طبی (در ماه دسامبر ۲۰۲۴)، بعد از تکمیل جمع‌آوری داده‌ها برای این گزارش (مارچ ۲۰۲۴)، صادر گردیده و تأثیرات چشمگیری بر وضعیت زنان و در گُل روی برابری جنسیتی در کشور به‌جا گذاشته است.

این گزارش زمینه مقایسوی وضعیت زنان و دختران را در مقاطع مختلف زمانی فراهم می‌سازد. براساس پیش‌بینی‌های این گزارش، اگر به بحران حقوق زنان رسیدگی نگردد و نیاز به برابری بین زنان و مردان به‌عنوان یک عنصر حیاتی برای توسعه یک ملت درک نگردد، امتیاز افغانستان در عرصه شاخص‌های توسعه، بدبختانه سیر نزولی را طی خواهد کرد.

روش تحقیق (میتودولوژی)

شاخص جنسیتی افغانستان با استفاده از روش مختلط طراحی گردیده است. از مجموع یازده شاخص دوگانه، شش شاخص آن در مرحله ابتدایی جمع‌آوری اطلاعات به‌روز گردیدند، که عبارتند از: میزان اكمال تعلیمات ثانوی،

ارزیابی برابری جنسیتی در افغانستان

افغانستان شاهد کاهش چشمگیر تمام شرایطی است که برای پیشرفت برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان نقش تعیین‌کننده دارد. چالش‌های شدید و موانع نظام‌مند، حقوق و آزادی‌های زنان را محدود ساخته و منجر به عمیق شدن شکاف جنسیتی و وخامت کلی شرایط زندگی برای زنان شده است.

شاخص توانمندسازی زنان



شاخص برابری جنسیتی جهانی



به عنوان بخشی از تلاش‌ها به منظور نظارت از برابری جنسیتی در جهان، بخش زنان سازمان ملل (UN Women) و برنامه انکشافی سازمان ملل (UNDP) دو شاخص «توانمندسازی زنان» و «شاخص جهانی برابری جنسیتی» را در سال ۲۰۲۳ مشترکاً طراحی کردند. این دو شاخص میزان دسترسی و بهره‌برداری زنان از حقوق و فرصت‌ها را در کشورهای مختلف در مقایسه با مردان اندازه‌گیری می‌کنند^۱ و این شاخص‌ها با هدف هدایت سیاستگذاری‌های ملی و بین‌المللی، تحقیق و دادخواهی در راستای توانمندسازی تمامی زنان و دختران و تحقق برابری جنسیتی طراحی شده‌اند.

قبل از اگست ۲۰۲۱، افغانستان در پایین‌ترین رده‌ی شاخص‌های برابری جنسیتی قرار داشت.^۲ یافته‌های این گزارش به‌مثابه یک «معیار سنجش» بوده تا از آن در چارچوب تحقق اهداف توسعه پایدار، برای جهت‌دهی تلاش‌های رسیدن به برابری جنسیتی استفاده گردد.

یافته‌های این گزارش براساس اولین کاربرد شاخص‌های دوگانه در افغانستان بدست آمده، و میزان نابرابری علیه زنان را در چندین لایه نمایان می‌سازد. داده‌های بدست‌آمده یک خط مبنا را برای شناسایی پیشرفت‌ها و عقب‌گردها در زمینه برابری جنسیتی بوجود آورده و به‌عنوان منبعی رهنمودی برای تصمیم‌گیرنده‌گان و تقویت دادخواهی عمل می‌کند.

با مرور زمان، «داده‌های طولی (لانجی‌تودیئل) قابل‌اعتماد» برای دانستن سیر تحول، طرح راهکارهای جوابگو، و پاسخگو قراردادن نهادها- چه رسمی و یا دیفاکتو- در برابر عملکردشان در عرصه زنان و دختران، نقش حیاتی خواهد داشت. نظارت پیهم کمک می‌کند تا موضوعات مرتبط به برابری جنسیتی در صدر اجندای جهانی قرار داشته باشد، و از فرسایش بیشتر حقوق و آزادی‌های زنان و دختران افغان جلوگیری گردد. این نوع داده‌ها، همچنان، هرگونه پیشرفت در عرصه برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان در کشورها را ارزیابی می‌کند.

۱ بخش زنان ملل متحد و برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، ۲۰۰۳. مسیر رسیدن به برابری: دو شاخص توانمندسازی زنان و برابری جنسیتی.

نیویارک: بخش زنان ملل متحد. این بتاریخ ۴ مارچ ۲۰۲۵ مطالعه گردید.

۲ در سال ۲۰۲۲، افغانستان با کسب امتیاز ۰.۶۶۵ را در شاخص نابرابری جنسیتی مربوط به برنامه انکشافی سازمان ملل بدست آورد، که به این ترتیب، این کشور را از میان ۱۶۶ کشور در رده‌ی ۱۶۲م قرار داد. افغانستان با کسب امتیاز ۰.۶۶۲ در شاخص توسعه جنسیتی مربوط به برنامه انکشافی سازمان ملل، این کشور را در آخرین رده‌ی کشورها (۱۶۲/۱۶۲) قرار داد. در سال ۲۰۲۳، افغانستان امتیاز ۰.۲۸۶ را در شاخص زنان، صلح و امنیت مربوط جورج تاون بدست آورد، که این کشور را در آخرین رده‌ی (۱۷۷/۱۷۷) کشورهای قرار داد.

امتیاز افغانستان در شاخص‌های دوگانه

«شاخص توانمندسازی زنان» (WEI)، توانمندی و آزادی‌های زنان در انتخاب و استفاده از فرصت‌ها را با ادغام بُعد خشونت علیه زنان و دختران، مورد بررسی قرار می‌دهد. در سال ۲۰۲۴، براساس محاسبه بخش زنان سازمان ملل، افغانستان امتیاز ۰.۱۷۳ را کسب نموده که بیانگر اینست که زنان افغان، طور اوسط، صرفاً به ۱۷.۳ درصد ظرفیت برای اعمال توانایی‌ها و آزادی‌ها دست می‌یابند.

به عبارت دیگر، میزان تفاوت درین شاخص به ۸۲.۷ درصد می‌رسد؛ در حالیکه، سطح میانگین شاخص توانمندسازی زنان در جهان ۶۰.۷ درصد بوده و بیانگر اینست که زنان جهان برای اعمال توانایی‌ها و آزادی‌های خود به (۶۰.۷ درصد) ظرفیت دست می‌یابند.

«شاخص جهانی برابری جنسیتی» (GGPI) برابری میان زنان و مردان را در چهار بُعد توسعه بشری مورد ارزیابی قرار می‌دهد که عبارتند از: صحت، تعلیم، سهم مالی، و مشارکت در تصمیم‌گیری. در سال ۲۰۲۴، افغانستان امتیاز ۰.۲۳۷ را کسب کرد و این سطح امتیاز نشان می‌دهد که زنان تنها ۲۳.۷ درصد از آنچه را بدست می‌آورند که مردان در ابعاد کلیدی توسعه بشری حاصل می‌کنند؛ و به این ترتیب، شکاف جنسیتی در افغانستان را به ۷۶.۳ درصد می‌رساند. این درحالیست که طور میانگین، زنان جهان به ۷۲.۱ درصد از آنچه مردان در ابعاد بالا بدست می‌آورند، دسترسی دارند.

این امتیاز در توسعه بشری، افغانستان را در میان کشور های با پایینترین امتیاز در سطح جهان در تقریباً تمام ابعاد سنجیده شده توسط شاخص‌های دوگانه قرار می‌دهد. با توجه به محدودیت‌های نظام‌مند و بنیادی علیه حقوق بشر، به ویژه حقوق زنان، امتیاز این کشور در رده‌بندی جهانی از ماه اگست ۲۰۲۱ بدینسو بررسی نشده بود ولی وضعیت افغانستان در هر یک از این دو شاخص (شاخص جهانی برابری جنسیتی و شاخص توانمندسازی زنان) تحت حاکمیت اداره دیفاکتو غالباً وخامت گراییده است. باآنکه نبود داده‌های مبتنی بر جنسیت، روند جمع‌آوری امتیازات برای همه شاخص‌ها را محدود ساخته است، ولی سنجش و تحلیل مقایسوی دست‌کم برخی بینش‌های حیاتی را در مورد وضعیت دشوار زنان افغان ارائه می‌کند.

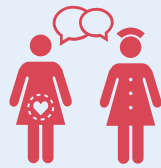
خصوصیت بی‌پیشنه‌ی اداره دیفاکتو با برابری جنسیتی باعث شده است که امتیاز برخی شاخص‌ها، صفر ثبت شوند. این شاخص‌ها دربرگیرنده‌ی سهم زنان در پارلمان (چنانچه از کابینه‌ی اداره دیفاکتو هویداست) و ادارات محلی بوده، و بیانگر یک روند نگران‌کننده و عقب‌گرد می‌باشد. به همین ترتیب، بنابر حساسیت‌های فرهنگی و محدودیت‌های وضع شده توسط اداره دیفاکتو روی جمع‌آوری داده‌ها، ابعاد شاخص‌های برابری جنسیتی، دستیابی به شیوه‌های مدرن تنظیم بارداری، و میزان تولدات میان نوجوانان به روز نگردید. دریافت‌های کنونی از ترکیب داده‌های موجود (بین سال‌های ۲۰۱۸-۲۰۲۴) و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده توسط بخش زنان سازمان ملل در سال ۲۰۲۴، به‌دست آمده است. ارزیابی داده‌های مربوط به کار، سهم مالی، تعلیم، ارتقای مهارت و دانش با استفاده از روشی که با شرایط سازگار بود، صورت گرفته است. دریافت‌ها بیانگر تصویر ناامیدکننده بوده و تخمین می‌رود که وضعیت زنان تحت محدودیت‌های جاری تنها رو به وخامت خواهد گذاشت.

چالش‌ها و فرصت‌ها برای پژوهش جنسیتی در افغانستان

برای درک به‌تر وضعیت افغانستان، شاخص‌های مربوط به اهداف توسعه پایدار بادر نظر داشت شرایط ویژه افغانستان بومی سازی گردیده و در نتیجه، برای بازتاب چالش‌های ویژه‌ی زنان افغان، شاخص جهانی برابری جنسیتی (GGPI) و شاخص توانمندسازی زنان (WEI) مطابق با شرایط افغانستان اتخاذ گردید. پژوهش و نظارت از وضعیت زنان و برابری جنسیتی در افغانستان در شرایط کنونی دشوار است و این در حالیست که محدودیت‌ها پیوسته تمام ابعاد زندگی زنان را متأثر می‌سازد؛ بی‌ثباتی سیاسی و نگرانی‌های امنیتی به پیچیدگی موضوع می‌افزاید؛ و جمع‌آوری داده‌ها نیازمند توجه به حساسیت‌ها و انعطاف‌پذیری قابل توجهی بود. چالش‌ها در جمع‌آوری داده‌های قابل‌اعتماد، ارزیابی کامل اثرات سیاست‌های اداره دیفاکتو بالای زنان و دختران را محدود می‌سازد. با این حال، در مواردی که داده‌ها در دسترس اند، عقب‌گرد شدید در برابری جنسیتی را نشان می‌دهند.

نمای شاخص‌ها (اندکس) و نماگرهای (اندیکاتور) دوگانه

زنانی که در سنین باروری قرار دارند و نیازهای تنظیم خانواده شان تأمین می‌شود. (فیصدی زنان شامل در گروه سنی ۱۵-۴۹) [MMC] **شاخص ۳,۷,۱**
اهداف توسعه پایدار



زندگی و صحت خوب

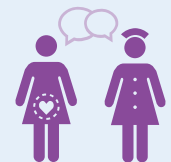
میزان زنان یا دختران که از طرف همسرشان با خشونت فیزیکی و/یا جنسی مواجه شده‌اند. (فیصدی زنان شامل در گروه سنی ۱۵-۴۹) [IPV] **شاخص ۵,۲,۱**
اهداف توسعه پایدار



آزادی از خشونت

گراف زیر، اندیکاتورهای نتایجی مربوط به شاخص توانمندسازی زنان (WEI) و شاخص جهانی برابری جنسیت (GGPI) را به تصویر کشیده و رابطه بین شاخص‌های دوگانه را بیان می‌نماید. یک تعداد اندیکاتورها (به رنگ ارغوانی) با سایر اندیکاتورها دارای مشترکات بوده، ولی تعداد دیگر آن، خصوصاً در ابعاد برابری جنسیتی چون «زندگی و صحت» و «آزادی از خشونت» مکمل یکدیگر می‌باشند.

میزان تولدات میان زنان جوان (فیصدی تولدات در هر ۱۰۰۰ زن که بین سنین ۱۵-۴۹ قرار دارند. [ABR] **هدف فرعی ۳,۷,۲، توسعه پایدار**



زندگی و صحت خوب

افرادی که تعلیمات ثانوی و بالاتر از آن را تکمیل کرده‌اند. (فیصدی افراد ۱۸ سال و یا بالاتر از آن با تفکیک جنس) [CSE] **شاخص ۴,۱,۲، اهداف توسعه پایدار**

جوانانی که شامل تعلیم، کار و یا آموزش نیستند. (فیصدی افراد ۱۸-۲۹ سال) [NEET] **شاخص ۸,۶,۱، اهداف توسعه پایدار.**



تعلیم، ارتقای مهارت، و دانش

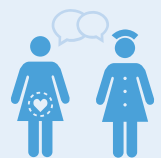
میزان سهم در بازار کار میان افراد که در سنین اولیه کار قرار داشته و در خانواده‌ای زندگی میکنند که اعضای آن‌را همسر و حداقل یک طفل زیر سن ۶ سال تشکیل میدهد. (فیصدی افراد میان سنین ۱۸-۵۹ با تفکیک جنس) [LFPRCW] **مربوط به شاخص ۵,۴، اهداف توسعه پایدار.**

میزان مالکیت حساب در نهادهای بانکی و یا عرضه‌کننده خدمات موبایل منی (فیصدی افراد که ۱۸ سال یا بالاتر از آن را دارند با تفکیک جنس) [FINACNT] **شاخص ۸,۱,۲، اهداف توسعه پایدار**



کار و سهم مالی

قسمتی از امید به زندگی که با سلامتی سپری شده است (فیصدی افراد با تفکیک جنس) [HALE/LE] **مربوط به شاخص ۳,۷، اهداف توسعه پایدار**



زندگی و صحت خوب

سهم در کرسی‌های پارلمان (فیصدی افراد با تفکیک جنس) [PR] **شاخص ۵,۵,۱، اهداف توسعه پایدار**

سهم در کرسی‌های ادارات محلی (فیصدی افراد با تفکیک جنس) [LG] **شاخص ۵,۵,۱، اهداف توسعه پایدار**



مشارکت در تصمیم‌گیری

سهم در سمت‌های مدیریتی (فیصدی افراد با تفکیک جنس) [TMNG] **شاخص ۵,۵,۲، اهداف توسعه پایدار**



زندگی و صحت

طبق داده‌های سازمان جهانی صحت در سال ۲۰۲۴، **میزان امید به زندگی** (شاخص ۳.۷، اهداف توسعه پایدار) در افغانستان ۸۴.۱ درصد برای زنان و ۸۶.۴ درصد برای مردان می‌باشد. عوامل ایجاد این تفاوت میان امید زندگی زنان و مردان، شامل موانع سیستماتیک و اجتماعی است که بیشتر به صحت زنان آسیب می‌رساند. این عوامل عبارتند از کمبود زیرساخت‌ها، محدودیت‌ها روی آموزش کارکنان صحتی زن و تبعیض جنسیتی در ارائه خدمات. در حال حاضر، **میزان بالای تولدات میان نوجوانان** (شاخص ۳.۷۰۲، اهداف توسعه پایدار) ۶۲ تولد در هر ۱۰۰۰ زن است که بین سنین ۱۵-۱۹ قرار دارد. این رقم که بیشتر از میانگین جهانی ۴۱.۳ درصد^۳ است، ناشی از ازدواج‌های کودکان و زایمان زودهنگام بوده که دختران را قبل از وقت به انجام نقش‌های بزرگسالی وادار ساخته و آنها را از فرصت‌های توانمندسازی محروم می‌سازند. دسترسی محدود به شیوه‌های مدرن تنظیم بارداری سبب گردیده تا زنان نتوانند به سلامت باروری و تنظیم خانواده توجه نمایند؛ کمتر از نصف زنانی که به تنظیم خانواده نیاز دارند، به شیوه‌های مدرن تنظیم بارداری دسترسی دارند (شاخص ۲.۷۰۱، اهداف توسعه پایدار). افزایش موانع در برابر کیفیت زندگی زنان و دسترسی آنان به خدمات صحتی، از گسترش احتمالی شکاف جنسیتی در داشتن زندگی سالم خبر می‌دهد.



در سال ۲۰۲۴، ۴۸.۷ درصد زنان برای تنظیم خانواده به شیوه‌های جدید دسترسی داشتند.^۵

شاخص ۳.۷، اهداف توسعه پایدار: تا سال

۲۰۳۰، دسترسی همگانی به خدمات مراقبت‌های بهداشتی جنسی و باروری، بشمول تنظیم خانواده، معلومات و آموزش، ادغام سلامت باروری در راهبردها و برنامه‌های ملی تضمین گردد.



در سال ۲۰۲۴، میزان تولدات میان نوجوانان به ۶۲ در هر ۱۰۰۰ زن و دختر که بین سنین ۱۵-۱۹ قرار دارد، پیش‌بینی شده است.^۶



در سال ۲۰۲۱، در مقایسه با ۸۶.۴ درصد مردان،



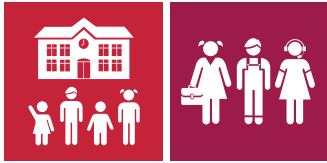
سهم زندگی سالم در تناسب با امید به زندگی برای زنان ۸۴.۱ درصد بود.^۴

۳ سازمان صحتی جهان. رصدخانه داده‌های جهانی. بتاريخ ۱۷ مارچ ۲۰۲۵ مطالعه گردید.

۴ سازمان صحتی جهان. رصدخانه داده‌های جهانی. بتاريخ ۳ مارچ ۲۰۲۵ مطالعه گردید. این شاخص از طریق نظرسنجی رودروری که برای جمع‌آوری داده‌ها و تهیه این گزارش بدست آمده، قابل پیمایش نبود.

۵ UNDESA. ۲۰۲۲. Model-based Estimates and Projections of Family Planning Indicators. نیویارک. صندوق جمعیت سازمان ملل متحد. برای این شاخص، جمع‌آوری داده‌ها امکان نداشت. شاخص ۵.۶.۱ اهداف توسعه پایدار تنها زنان بین سنین ۱۵-۴۵ که آگاهانه در مورد صحبت باروری، انتخاب شیوه‌های کانتراسیپتیف را انتخاب می‌کند، مورد ارزیابی قرار می‌دهد. به این گزارش مراجعه کنید: UNDESA. ۲۰۲۲. World Family Planning 2022. نیویارک: سازمان ملل. بخش زنان سازمان ملل. ۲۰۲۴. داده‌های شاخص‌های جنسیتی در افغانستان.

۶ صندوق جمعیت سازمان ملل متحد. UNFPA Afghanistan: Data Overview. این بخش بتاريخ ۲۸ جولای ۲۰۲۴ مطالعه گردید.



تعلیم، ارتقای مهارت و دانش

وضع محدودیت‌ها بالای تعلیم دختران بالاتر از صنف شش، سبب گردیده تا میزان شمولیت زنان بالاتر از ۱۸ سال در **تعلیمات ثانوی** به صفر برسد (شاخص ۴.۱.۲، اهداف توسعه پایدار). با آنکه فراگیری تعلیمات طور مجازی (آنلاین) و یا در صنوف مخفی در نبود سیستم رسمی تعلیمات یک امر حیاتی‌ست ولی هیچگاه نمیتواند بعنوان بدیل برای تعلیمات رسمی محسوب گردد. روی این دلیل، میزان تعلیمات آنلاین و صنوف مخفی توسط شاخص‌هایی که برای ارزیابی میزان تعلیم بکار میروند، مورد مطالعه قرار نمیگیرد. ماهیت محدودیت‌ها روی تعلیم از طریق ارزیابی میزان «عدم شمولیت در تعلیم، اشتغال و آموزش» (NEET) (شاخص ۸.۶.۱، اهداف توسعه پایدار) به وضوح دیده میشود. در سال ۲۰۲۴، میزان عدم شمولیت زنان در «تعلیم، کار و یا آموزش» چهار برابر مردان ثبت شده است (در مقایسه با ۲۰ درصد مردان، ۷۸ درصد زنان گفته اند که مصروف هیچگونه تعلیم، کار و یا آموزش نیستند).^۷ این دریافت‌ها، نشان دهنده شکاف جنسیتی در نظام آموزشی و معیشتی بوده و این شکاف جنسیتی با محروم ساختن زنان از فرصت‌های ارتقای ظرفیت و کسب دانش که ضامن اشتراک در فعالیتهای اقتصادی است، عمیق‌تر خواهد شد. آخرین محدودیتی که بر شمولیت زنان در انستیتوت‌های طبی وضع گردید، نشان میدهد که مسیر آینده افغانستان بسوی محدودیت‌های فزاینده بر کسب تعلیم است، نه بهبود شرایط برای کسب آن.



در سال ۲۰۲۴، در مقایسه با ۲۰,۲ درصد مردان،



۷۷,۶ درصد زنان که بین ۱۸-۲۹ سال داشتند، شامل کار، تعلیم و یا آموزش نبودند.^۸

شاخص ۴,۱، اهداف توسعه پایدار: تا سال ۲۰۳۰،

تعداد قابل توجه جوانانی افزایش یابد که دارای مهارت‌های تکنیکی و حرفه‌یی مرتبط با نیازهای بازار کار، نقش‌های معنادار و تشبثات باشند.

شاخص ۸,۶، اهداف توسعه پایدار: تا سال

۲۰۳۰، میزان جوانانی که شامل کار، تعلیم و یا آموزش نیستند، طور چشمگیری کاهش داده شود.



در سال ۲۰۲۴، در مقایسه با ۲۸,۹ درصد مردان،



۱۱,۸ درصد زنان بالاتر از ۱۸ سال تعلیمات ثانوی و یا بالاتر از آنرا را تکمیل کرده بودند. به اثر محدودیت‌های اداره دیفاکتو، صفر درصد زنان اجازه‌ای تکمیل تعلیمات ثانوی را خواهند داشت.^۹

۷ بخش زنان سازمان ملل. ۲۰۲۴. داده‌های مربوط به شاخص جندر افغانستان.

۸ این رقم شامل دخترانی میباشد که صنوف ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵، دوره‌ای لسانس و بالاتر از آنرا تکمیل کرده باشند.

۹ از منبع فوق الذکر.



کار و سهم مالی

در سال ۲۰۲۴، سهم زنان در نیروی کار (شاخص ۵.۴، اهداف توسعه پایدار) نسبت به مردان ناچیز بود (سهم زنان ۲۴ درصد؛ سهم مردان ۸۹ درصد). تعدادی از زنان شاغل در پُست های موقت، با مزد کم و غالباً در سکتور غیررسمی مصروف کار اند. فرامین اداره دیفاکتو و هنجارهای رایج اجتماعی سبب محدودیت بر سهم زنان در سکتورهای مشخص (طور مثال، کار در مؤسسات خیریه، ادارات مربوط سازمان ملل و سالن های زیبایی) گردیده، و همچنان دسترسی آنان به فرصت های کاری و تشیبات را محدود ساخته است. ارزیابی خودکفایی اقتصادی و دسترسی به فعالیت های اقتصادی نشان میدهد که سهم زنان در حاشیه فعالیت های اقتصادی قرار گرفته است. زنان افغان برای دسترسی به منابع مالی، چون حسابات بانکی و خدمات موبایل منی، که برای خودکفایی اقتصادی حیاتی بشمار می رود، با محدودیت ها مواجه اند. در سال ۲۰۲۴، تنها ۶.۸ درصد زنان به حساب مالی شخصی و یا حساب مشترک دسترسی داشتند، و یا از خدمات موبایل منی استفاده کرده بودند (شاخص ۸.۱۰.۲، اهداف توسعه پایدار). در حالیکه، در همین سال این رقم نزد مردان به ۲۰.۱ درصد میرسید.^{۱۰}



در سال ۲۰۲۴، در مقایسه با ۲۰.۱ درصد مردان،



تنها ۶.۸ درصد زنان به حساب بانکی خصوصی و یا مشترک دسترسی داشتند، و یا از خدمات بولی موبایل (موبایل منی) استفاده کرده اند.^{۱۲}

شاخص ۵.۴، اهداف توسعه پایدار: تا سال

۲۰۳۰، با استفاده از ارائه خدمات عامه، زیرساخت ها، پالیسی های حمایت اجتماعی و ترویج مسئولیت پذیری در خانه و خانواده، طوری که در سطح ملی مورد پذیرش باشد، کار مراقبت و کار در خانه به رسمیت شناخته شود و مورد ارزش قرار گیرد.

شاخص ۸.۱۰، اهداف توسعه پایدار: تا سال

۲۰۳۰، ظرفیت مؤسسات مالی داخلی برای تشویق و گسترش دسترسی به خدمات بانکی، بیمه، و خدمات مالی برای همه، تقویت گردد.



در سال ۲۰۲۴، در مقایسه با ۸۸.۹ درصد مردان،



تنها ۲۴.۲ درصد زنان در بازار کار اشتراک کرده اند.^{۱۱}

^{۱۰} بخش زنان سازمان ملل. ۲۰۲۴. داده های مربوط به شاخص جندر افغانستان.

^{۱۱} این رقم با استناد بر داده های نظرسنجی بخش زنان سازمان ملل بدست آمده، و مطابقت آن با نظرسنجی استاندارد نیروی کار الزامی نمی باشد. نمونه ای مذکور الزاماً از سطح اشتغال میان نفوس مورد مطالعه نماینده گی نمی کند (در ضم، به نسخه ای کامل گزارش مراجعه کنید). این ارقام، اپدیت کوچک به ارقام است که توسط «سازمان جهانی کار» در مورد مشارکت در بازار کار به نشر رسیده بود. در گزارش که در سال ۲۰۲۱ به نشر رسید، ۲۳.۳ درصد زنان که سن شان بالاتر از ۱۵ سال بود، مشغول کار بودند؛ در حالیکه این رقم نزد مردان شاغل، ۷۷ درصد بود.

^{۱۲} بخش زنان سازمان ملل. ۲۰۲۴. داده های شاخص های جنسیتی در افغانستان.



مشارکت در تصمیم‌گیری

اکنون، افغانستان در دو شاخص امتیاز صفر را دارد. این دو شاخص (شاخص ۵.۵.۱، اهداف توسعه پایدار) مربوط به **میزان حضور زنان در حکومت محلی** (در مقایسه با ۳۵.۵ درصد سطح میانگین جهانی) و **میزان حضور زنان در پارلمان** (در مقایسه با ۲۶.۳ درصد سطح میانگین جهانی) می‌شود. مورد دوم براساس واقعیت‌های کنونی در ترکیب کابینه اداره دیفاکتوی کشور میباشد که در آن هیچ زنی حضور نداشته و اعضای آنرا ۱۰۰ درصد مردان تشکیل میدهد. در شرایطی که با حضور زنان در نقش‌های رهبری مخالفت گسترده وجود دارد، موجودیت راه‌های غیررسمی که زمینه اشتراک زنان و تماس آنان با اداره دیفاکتو را مساعد می‌سازد، یک نیاز حیاتی است. ولی باید تاکید نمود که موجودیت همچو زمینه‌ها نمیتواند بعنوان بدیل برای مشارکت رسمی زنان محسوب گردد. سابقه طولانی نابرابری میان مشارکت زنان و مردان در نقش‌های رهبری در سکتور اقتصادی، و طور اخص در سمت‌های مدیریتی و تصمیم‌گیری‌ها در حوزه عمومی و خصوصی؛ طی سه سال اخیر، با صدور پیهم فرامین و عملکردهای محدود کننده نقش زنان در حوزه عمومی همراه بوده است. طبق آمار، در مقایسه با سال ۲۰۲۰ که **سهم زنان در سمت‌های مدیریتی** به ۵.۹ درصد میرسید؛ در سال ۲۰۲۴، میزان حضور زنان در همچو سمت‌ها طور چشمگیری کاهش یافته است (شاخص ۵.۵.۲، اهداف توسعه پایدار). حذف کامل اشتراک زنان، سبب خاموش شدن صدای آنان گردیده و فرصت‌های بهبود زندگی و رفاه جوامع را از نزد آنان ربوده است. فقدان نمایندگی رسمی زنان، سبب خاموش شدن صدای شان گردیده و آنان را از هرگونه فرصت برای شکل دادن پالیسی‌ها و استفاده از فرصت‌ها برای بهبود زندگی و جوامع شان محروم ساخته اند طوری‌که، حضور رهبران زن بعنوان شاخص پذیرش زنان در اجتماع و الگو برای دختران و سایر زنان دیگر فراهم نیست.

پارلمان افغانستان بعد از به قدرت رسیدن طالبان
منحل گردید.



در سال ۲۰۲۴، سهم زنان به حیث **اعضای کابینه و یا دارنده سمت در رده‌های بلند اداره دیفاکتو** در سطح ملی و یا محلی، **صفر درصد** بود.^{۱۴}

شاخص ۵.۵، اهداف توسعه پایدار: تا سال

۲۰۳۰، مشارکت کامل و مؤثر زنان، و فرصت‌های برابر برای اشتراک در تمام سطوح رهبری در حوزه‌های سیاسی، اقتصادی و عامه تضمین گردد.



در سال ۲۰۲۰، **سهم زنان در سمت‌های مدیریتی** **۵,۹ درصد** بود.^{۱۳}



در سال ۲۰۲۴، **سهم زنان در سمت‌های ادارات محلی** **صفر درصد** بود.^{۱۵}

بآنکه داده‌های مربوط به این یافته توسط بخش زنان سازمان ملل طی سال ۲۰۲۴ جمع‌آوری نگردیده، ولی بادر نظر داشت تلاش‌های پیوسته اداره دیفاکتو برای محروم ساختن زنان از مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها در تمام عرصه‌ها و به سطح کشور، میزان سهم زنان درین عرصه، کاهش چشمگیری را نشان می‌دهد.

^{۱۳} بانک جهانی. **افغانستان: پورتال معلومات جندر**. بتاریخ ۱۷ مارچ ۲۰۲۵ مطالعه گردید. این شاخص بر اساس یافته‌های سروی ۲۰۲۴ بخش زنان سازمان ملل به‌روز شده نمیتواند، چون این یافته‌ها از یادداشت‌های اداری دولت و یا سایر نهادهای ملی گرفته شده که در حال حاضر وجود ندارند. نتایج سروی مذکور رقم بلند (۲۱.۱۲ درصد) سهم زنان در سمت‌های مدیریتی را نشان میدهد و احتمالاً این رقم بخاطری بلند است که زنان متشبه، سهم مدیریتی خود را در سروی درج کرده بودند.

^{۱۴} مؤسسه مشورتی سلما ۲۰۲۴. سروی ۲۰۲۴ بخش زنان سازمان ملل. هنوز چاپ نگردیده است.

^{۱۵} از منبع فوق الذکر.



آزادی از خشونت

خشونت های فیزیکی و جنسی که زنان افغان با آن مواجه اند، سه برابر بیشتر از میانگین ثبت شده در جهان است؛ در مقایسه با ۱۳ درصد واقعات خشونت علیه زنان در جهان در سال ۲۰۱۸، ۳۴.۷ درصد زنان افغان همچو خشونت ها را طی ۱۲ ماه گذشته گزارش داده اند (شاخص ۵.۲.۱، اهداف توسعه پایدار). قتل های ناموسی، ازدواج های اجباری و کم سن، و دادن زن یا دختر بمنظور حل منازعات (بد دادن) به شدت خشونت جنسیتی افزوده است. این واقعات سبب تضعیف جایگاه زنان و دختران در زندگی و مشارکت در تصمیم گیری گردیده، و تمام ابعاد برابری جنسیتی را متأثر می سازد. از جانب دیگر، نبود پشتیبانی حقوقی و نظام حمایتی و پالیسی های تبعیض آمیز اداره دیفاکتوی کشور سبب گردیده تا زنان و دختران در برابر خشونت های مبتنی بر جنسیت و عواقب بد آن بیش تر آسیب پذیر گردند.



در سال ۲۰۱۸، ۳۴.۷ درصد زنان افغان گفته اند که با خشونت فیزیکی و/یا جنسی از طرف همسرشان طی ۱۲ ماه گذشته مواجه شده اند.^{۱۶}

شاخص ۵.۲.۱، اهداف توسعه پایدار: الی سال ۲۰۳۰، هرگونه خشونت علیه زنان و دختران در محیط عامه و خصوصی، بشمول قاچاق، بهره کشی جنسی و سایر انواع بهره کشی، خاتمه داده شود.

^{۱۶} بخش زنان ملل متحد و برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، ۲۰۰۳. مسیر رسیدن به برابری: دو شاخص توانمندسازی زنان و برابری جنسیتی. نیویارک: بخش زنان ملل متحد. این بتاریخ ۴ مارچ ۲۰۲۵ مطالعه گردید.

ابعاد	نماگرها (اندیکتورها)	شاخص‌های SDG	منبع	سال	شاخص توانمندسازی WEI زنان	شاخص جهانی برابری جنسیتی GGPI	
						مرد	زن
مجموع امتیاز					۰,۱۷۳	۰,۲۳۷	
زندگی و صحت	قسمتی از امید به زندگی که با سلامتی سپری شده است (فیصدی افراد با تفکیک جنس) [HALE/LE]	مربوط به ۳.۷	WHO 2024. The Global Health Observatory. ^{۱۷}	۲۰۲۱		۸۴.۱	۸۶.۴
	زنانی که در سنین باروری قرار دارند و نیازهای تنظیم خانواده شان تأمین می‌شود. (فیصدی زنان شامل در گروه سنی ۱۵-۴۹) [MMC]	۳.۷.۱	UNDESA Model-based Estimates and Projections of Family Planning Indicators 2022. ^{۱۸}	۲۰۲۴	۴۸.۷		
	میزان تولدات میان زنان جوان (فیصدی تولدات در هر ۱۰۰۰ زن که بین سنین ۱۵-۴۹ قرار دارند. [ABR])	۳.۷.۲	UNFPA 2024. UNFPA Afghanistan Data Overview. ^{۱۹}	۲۰۲۴	۶۲.۰		
تعلیم، بلندپروایی و مهارت و دانش	افرادیکه تعلیمات ثانوی و بالاتر از آن را تکمیل کرده اند. (فیصدی افراد ۱۸ سال و یا بالاتر از آن با تفکیک جنس) [CSE] *	۴.۱.۲	UN Women. 2024. Gender Index Afghanistan data.	۲۰۲۴	۱۱.۸	۱۱.۸	۲۸.۹
	جوانانی که شامل تعلیم، کار و یا آموزش نیستند. [NEET]	۸.۶.۱	UN Women. 2024. Gender Index Afghanistan data.	۲۰۲۴	۷۷.۶	۷۷.۶	۲۰.۲
کار و سهم مالی	میزان سهم در بازار کار میان افراد که در سنین اولیه کار قرار داشته و در خانواده‌ای زندگی میکنند که اعضای آن را همسر و حداقل یک طفل زیر سن ۶ سال تشکیل میدهد. (فیصدی افراد میان سنین ۱۸-۵۹ با تفکیک جنس) [LFPRCW]	مربوط به ۵.۴	UN Women. 2024. Gender Index Afghanistan data.	۲۰۲۴	۲۴.۲	۲۴.۲	۸۸.۹
	میزان مالکیت حساب در نهادهای بانکی و یا عرضه‌کننده خدمات پولی موبایل (فیصدی افراد که ۱۸ سال یا بالاتر از آن را دارند با تفکیک جنس) [FINACNT]	۸.۱.۲	UN Women. 2024. Gender Index Afghanistan data.	۲۰۲۴	۶.۸	۶.۸	۲۰.۱
مشارکت در تصمیم‌گیری	سهم در سمت‌های مدیریتی (فیصدی افراد با تفکیک جنس) [TMNG]	۵.۵.۲	UNSDG. World Bank. Gender Portal. ^{۲۰}	۲۰۲۰	۵.۹	۵.۹	۹۴.۱
	سهم در کرسی‌های پارلمان (فیصدی افراد با تفکیک جنس) [PR]	۵.۵.۱	UN Women. 2024. Gender Index Afghanistan data.	۲۰۲۴	۰	۰	۱۰۰
	سهم در کرسی‌های ادارات محلی (فیصدی افراد با تفکیک جنس) [LG]	۵.۵.۱	UN Women. 2024. Gender Index Afghanistan data.	۲۰۲۴	۰	۰	۱۰۰
آزادی از خشونت	میزان زنان یا دختران که از طرف همسرشان با خشونت فیزیکی و/یا جنسی مواجه شده اند. (فیصدی زنان شامل در گروه سنی ۱۵-۴۹) [IPV]	۵.۲.۱	WHO. WHO Data Portal. ^{۲۱}	۲۰۱۸	۳۴.۷		

۱۷ بانک جهانی. [افغانستان: پورتل داده‌ها چندر](#). این بخش بتاریخ ۱۷ مارچ ۲۰۲۵ مطالعه گردید.

۱۸ سازمان صحتی جهان. [Global Health Observatory](#) این بخش بتاریخ ۳ مارچ ۲۰۲۵ مطالعه گردید.

۱۹ UNDESA. ۲۰۲۲. [Model-based Estimates and Projections of Family Planning Indicators 2022](#). نیویارک. صندوق جمعیت سازمان ملل متحد.

۲۰ صندوق جمعیت سازمان ملل متحد. UNFPA Afghanistan: Data Overview. این بخش بتاریخ ۲۸ جولای ۲۰۲۴ مطالعه گردید.

۲۱ بخش زنان سازمان ملل و برنامه انکشافی سازمان ملل، ۲۰۲۳. [مسیر برابری: شاخص‌های دوگانه توانمندسازی زنان و برابری جنسیتی](#). نیویارک: UN Women. این بخش بتاریخ ۴ مارچ ۲۰۲۵ مطالعه گردید.

* برای این شاخص، گروه‌های سنی از شاخص‌های اهداف توسعه پایدار گرفته شده است.

۸ رقم بدست آمده از سروی ۳۱.۶ بود. ولی از طریق «آزمون معقولیت» مورد تأیید قرار نگرفت. در ضم، به گزارش مراجعه کنید.

بخش زنان سازمان ملل مربوط سازمان ملل متحد بوده و به برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان اختصاص دارد. این اداره، به عنوان مدافع جهانی زنان و دختران، با هدف تسریع پیشرفت برای پاسخ‌گویی به نیازهای آنان در سراسر جهان تأسیس شده است.

بخش زنان سازمان ملل از کار دولت‌های عضو در تعیین معیارهای جهانی برای دستیابی به برابری جنسیتی پشتیبانی کرده، و با دولت‌ها و جامعه مدنی در تدوین قوانین، پالیسی‌ها، برنامه‌ها و خدمات مورد نیاز برای تطبیق مؤثر این معیارها و استفاده واقعی از آن توسط زنان و دختران در سراسر جهان، همکاری می‌کند. این نهاد برای تحقق اهداف توسعه پایدار برای بهبود وضعیت زنان و دختران در جهان و پشتیبانی از مشارکت مساوی زنان در تمام عرصه‌های زندگی، روی چهار اولویت استراتژیک تمرکز دارد: رهبری، اشتراک و استفاده مساوی زنان از ساختارهای حکومت‌داری؛ عاید پایدار، کار شایسته و خودکفایی اقتصادی برای زنان؛ زندگی عاری از هرنوع خشونت برای زنان و دختران؛ سهم‌گیری و اثرگذاری زنان در تلاش‌های ایجاد صلح پایدار، و بهره‌برداری برابر از مزایای جلوگیری از آفات طبیعی، خاتمه دادن به جنگ‌ها، و مساعدت‌های بشردوستانه. بخش زنان سازمان ملل، همچنان، کار و فعالیتهای سازمان ملل در قبال تقویت برابری جنسیتی، را هماهنگ و ترویج می‌نماید.